

תפילה (6)

ברוך אתה

כשיאמר "ברוך אתה" יצייר במחשבתו כאילו ממש אומר ברכה זו כנגד הבורא יתברך ויתעלה לנוכח, כי לשון "ברוך אתה" מורה על זה. וזה חיוב גדול על כל האדם, בכל התפילות ובכל השבחים והודאות, ולא יהא שום דבר יוצא מפיו בעבודת הבורא יתברך ויתעלה כמצות אנשים מלומדה ר"ל, רק לנוכח הבורא יתברך כי מלא כל הארץ כבודו. ומי שאינו מכוון ומצייר במחשבתו כמשמעות הברכה, שאומר נגדו יתברך ממש לנוכח, ברור לכל בר שכל שברכה זו כאילו לא ברך כלל וענשו גדול, שבטל ברכה שתקנו אנשי כנסת הגדולה וגורם העדר הנחת מהבורא יתברך.

ספר "יסוד ושורש העבודה"

מה מועילים להקב"ה בברכותינו?

אם תאמר מה מועילים להקב"ה בברכותינו? יש לומר, אין ברכותינו אלא כדי לזכות בברכותיו, כאמרם חז"ל כל המברך מתברך. והא שתקנו הברכות ב"נוכח" ו"נסתר": "ברוך אתה" וכו' "אשר קדשנו במצותיו", מפני שהקב"ה נגלה ונסתר מצד אלוקותו, וגם הנשמה נראית ונעלמה, מברכות בנוכח ונסתר. והברכה היא בפנה, ומחשבה בלב. וראוי היה לו לדבק בקונו ולעמוד בכחו תמיד מצד נשמתו, אלא שאין יכול מצד גופו, לכן ברכותיו נוכח ונסתר.

אבודרהם

ה' אלוקנו

כתב השו"ע (סימן סה ס"א): כשיזכיר "השם" יכוון פירוש קריאתו באדנות שהוא אדון הכל ויכוון בכתיבתו, ביו"ד ה"א שהיה הוה ויהיה. ובהזכירו אלוקים יכוון שהוא תקיף בעל יכולת ובעל הכוחות כולם.

רב יששכר דוב רובין זצ"ל בספרו "טללי אורות" תפילה ח"א

ה' אלוקנו

מדוע נקבע לומר בלשון הברכה "אלוקינו", היינו האלוקים שלנו, אבל לעולם לא אומרים "הוי"ה שלנו". אדרבה, הלא השגת הוי"ה היא באהבה, והשגת אלוקים הוא בדין, והאם גדר שלנו שייך יותר בעבדים מאשר בבנים. ואף לעתיד לבוא, כאשר יהיה ה' אחד ושמו אחד, ואז שם ה' נקרא ככתיבתו (פסחים נ). גם אז לא שייך הוי"ה שלנו, מדוע? ויש לפרש, שגדר "שלנו" מורה על דבר הנקנה באיתערותא דלתתא שלנו, היינו, בבחירה שלנו. וזהי בחינת (משלי טז, כו) "נפש עמל לו", ואמרו חז"ל (סנהדרין צט): הוא עמל במקום זה ותורתו

ברוך

כתב רבינו חיים מוולאז'ין: והענין כי מלת "ברוך" אינו לשון "שבח ותהלה" כמו שחושבים ההמון. שהרי כשאמר לרבי ישמעאל (ברכות יז): ישמעאל בני ברנאי, לא אמר שום שבח בברכתו אלא תפילה ובקשה רחמים. אבל באמת כי "ברוך" פירושו לשון תוספת ורבות, כעין "קח נא את ברכתי וכו'..." "וברך את לחמך וברך פרי בטןך וכו'...", והרבה כיוצא במקרא שאי אפשר לפרשם לשון תהלה ושבח, אלא לשון תוספת וריבוי.

ובזה הקדוש אמר בכמה מקומות: לאמשכא ברכאן וכו' לארקא ברכאן לאוסופי ברכאן תוספת רבויא דברכאן.. זהו ענין הברכה לו יתברך בכל הברכות והתפילות, שפירושו הוא תוספת ורבות ממש כמשמעו כנ"ל. שזהו רצון יתברך מטעם כמוס אתו יתברך, שנתקן ונייחד על ידי הברכות והתפילות הכוחות והעולמות העליונים, שיהיו מוכנים וראויים לקבל השפעת קדושה אור עליון, ולהמשיך ולהוסיף בהם קדושת האור ורב ברכות מעצמותו יתברך המתחבר אליהם ומתפשט בתוכם, וממילא ישפיע זה התוספת ברכה והקדושה גם סגולה שגרמו וסבבו לכל הכבוד הזה.

וזה שאמר רבי ישמעאל כשביקש הוא יתברך מאתו ישמעאל בני ברנאי: יהי רצון שיכבשו רחמך את כעסך וכו' ותתנהג עם בניך במדת הרחמים ותכנס לפנים משורת הדין.

נפש החיים שער ב'

ברוך

מיסודי האמונה, והוא שהמקור העליון אשר לא יכזבו מימיו, יתברך ויתרבה ע"י מעשה התחתונים, כי ה' ישפיע הטוב לטובים והשפע למוכנים, ובעת שהדור בלתי ראוי לקבלו אז מעין נרפש ומקור נשחת וצינורי השפע לא יריקו ברכתם.

וזה הברכה שישראל מברכים את ה', שהוא שבמעשיהם הטובים ובתפילותיהם ימלא את הברכה העליונה פלג אלוקים מלא מי חסד הטובה ורחמים, ועל הארץ יריקה, וכשירעו מעשיהם יבשו אפיקי מים ונהר יחרב ויבש, וכמו שאמרו חז"ל שישראל מוסיפים כח בגבורה של מעלה, והברכה צורך גבוה.

מלכים תהלים קלה

עמלה לו במקום אחר. מה שאין כן הגילוי של אהבה, שהיא מתנה דלעלא, כמבואר בזוהר הקדוש, היינו שהשגה זו היא למעלה מן הבחירה.

ספר "טללי אורות תפילה" ח' א בשם המכתב מאליו

מלך העולם

בלשון התורה "עולם" הוא לשון "הנעלם", דבר שהוא בהסתר. וזהו שאומר הכתוב (תהלים קו, מח) "מן העולם ועד העולם" מן הנעלם שקדם לבריאת העולם ועד ההעלמה שתהיה אחרי ככלות המציאות של העולם הזה. ובאמצע שתי התקופות הללו של ההעלמות נמצאת התקופה הנוכחית שבה אנו ממלאים את התפקיד הנועד לנו מהבורא יתברך. אבל באמת גם העולם הזה נעלם ונסתר מאיתנו, ואנו רואים רק קליפה עליונה ויחיצונית של עולם, אין אנו רואים את עולם המלאכים וכסא הכבוד וכל שאר החלקים הפנימיים של עולמנו. הרי כל העולם כולו הוא באמת טמיר ונעלם, תחת שליטתו של הבורא יתברך. ועל כך אנו מברכים "מלך העולם", שאנו מאשרים אמונתנו בהשגה פרטית ואומרים שהקב"ה הוא מלך גם על כל הנעלם והנסתר.

ספר "טללי אורות תפילה" ח' א בשם ר"ש שוואב "עיון תפילה"

ה' אלוקינו מלך העולם

במטבע של הברכה התקינו לומר "אלוקינו" ולא "אלוקים" סתם, שהוא בגימטריא "הטבע". אלא הוא הוי"ה, שהוא המשדד כל העולמות, והוא "אלוקינו", המנהיג ומשגיח בנו בענייני הטבע בהגשחה פרטית, לעשות ולנהוג בכל עת כרצונו, על פי מעשינו. וזהו שאומרים בפסוק "שמע ישראל": "ה' אלוקינו", לא בא לומר שיש ח"ו שתי רשויות, אלא אדרבה, הוא הוי"ה אלוקינו, ה' "אחד". ואף כאן אנו אומרים: "ה' אלוקינו", הוא "מלך" על כל "העולם" כולו, שמלכותו בכל משלה. וכמו שכתב אבודרהם, שזהו על שם הנאמר "אלוקים חיים" ומלך העולם (ירמיה י, י), וביאר המצודות דוד: הוא חיי כל הברואים והוא מלך מושל על כל העולם.

ספר "טללי אורות תפילה" ח' א בשם "סידור עבודת תמיד"

הלכה: חולה הצריך לאכול בתשעה באב, האם יאכל בשר וע"י כן יחסוך באכילה.

שאלה: חולה הצריך לאכול בתשעה באב ואם יאכל לחם יצטרך לאכול חמש כותבות במשך היום, ואם יאכל בשר יספיק לו ג' כותבות, האם יאכל בשר וע"י כך יסתפק באכילת של ג' כותבות, כמבואר בשו"ת חתם סופר (סימן קנז) שחולה הצריך לאכול כותבת בתשעה באב, אסור לו לאכול עוד כותבת אם אין צריך לזה.

תשובה: כתב בחידושי הגרי"ז על הרמב"ם (הלכות תעניות) דאסור אכילת בשר מעיקר הדין הוא רק בסעודת מפסקת, כיון שאז חשוב כמתו מוטל לפניו, אבל בתשעה באב בעצמו לא חשוב כמתו מוטל לפניו, ומותר מעיקר הדין לאכול בשר ולשתות יין, ולפי"ז יאכל בשר ג' כותבות, ואל יאכל ה' כותבות לחם. אולם מו"ח מרן ר' אלישיב זצ"ל אמר שבאור זרוע (ס' תטו) איתא בהדיא שאף בתשעה באב, דומה למתו מוטל לפניו, ואסור באכילת בשר מדינא. עדיין אני מסתפק באופן שיספיק לו חצי כותבת בשר ואם יאכל לחם יצטרך לאכול ככותבת שלימה. והרי מבואר בביאור הלכה (ס' תקנד ס"ו ד"ה דבמקום), ששיעור אכילה בט"ב הוא גם ככותבת הגסה כמו ביום הכיפורים, ואולי בכה"ג ראוי לאכול בשר כי האוכל פחות מככותבת עדיין שם מתענה עליו כמבואר בשו"ע (סימן תקסח ס"א)

רב זילברשטיין שליט"א בספרו "חשוקי חמד" יומא

פתגם: השתיקה נשמעת יותר מן הצעקות

ספר "שמחלה"

חקירה: בגדי כהונה

מצוה בעצמם, או רק הכשר מצוה לעבודה (מנחת אשר שמות נב-א, בתחילתו: מחלוקת ראשונים)

ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: לצאת ידי הכל

בלילה בבית המדרש ישב יהודי ונימנם על גבי גמרא פתוחה, ראהו הרב בכך, ניענע ראשו ואמר: מצינו בגמרא שתי גירסאות סותרות בנוגע ללילה. במקום אחד גורסת הגמרא: לא נברא הלילה אלא ללימוד, ובמקום אחר גורסת הגמרא: לא נברא הלילה אלא לשינה. אדם זה רוצה, כפי הנראה, לצאת ידי שתי הגירסאות, והוא מקיים אותן בצוותא חדא.

ספר "חד וחלק" חלק ב'

שבת שלום!

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, ג'ילברט יפה בת מרים, דניאל בן רחל, לזיווג טוב לשלמה בן אסתר. לעילוי נשמת של גיינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן שמחה.

